

Slovenski dom

Štev. 132

V Ljubljani, sreda, 11. junija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Prva obletnica vstopa Italije v vojno Duce o letu uspelih bojov in o odločilnih zmagah v bodočnosti

Mussolini je na včerajšnji seji Zbornice podal vojni obračun Italije po prvem letu, podatke o vojni in zmagi nad Grčijo, o razvoju dogodkov v Afriki, o italijanskem deležu pri premagovanju Anglije in napovedal nezadržno in brezpogojno zmago Osi. Zbornica je tudi potrdila priključitev Dalmacije in ustanovitev avtonomne Ljubljanske pokrajine

Rim, 11. junija. s. Italija in ves svet sta včeraj z ogromno pozornostjo prisluhnili besedam Duceja, spregovorjenim ob prvi obletnici vstopa Italije v vojno, v fašistovski in korporacijski zbornici. Poslušanje govora je bilo po vsej državi višek spominskih slovesnosti. Vsepoved so se ob zvočnih zbranih neštete množice z organizacijami stranke na čelu ter ob poslušanju Ducejeve besede in njegovih jasnih ter nedvoumnih sklepov še enkrat potrdile svojo odločnost, da gredo z železno vztrajnostjo dalje v boju za končno zmago.

Ob 17 se je začela plenarna seja zbornice. Udeležili so se je vsi ministri, člani vodstva stranke, vsi narodni svetniki, najvišji zastopniki vseh panog Oboroženih Sil: Vojske, Letalstva, Mornarice in Milice, zastopniki fašistovske mladine, zastopniki rodbin padlih vojakov. Iz Vladimirjeve lože so seji pripisovali številni vojni ranjenci.

V začetku slovesne seje so odobrili zapisnik prejšnje seje. Ko je stopil v dvorano Duce, so ga pozdravile viharne manifestacije, ki so jih zvočni raznesli in razširili na zbrano ljudstvo po Rimu in po vsej državi. Manifestacija vdanosti in zvestobe se je nadaljevala nekaj minut. Mussolini je na pozdrave odzdravljaj z dvignjeno desnico.

Za tem sta bila z vzklikom odobrena zakon-ska predloga o priključitvi dalmatskih pokrajin Italiji in o ustanovitvi Ljubljanske pokrajine, kakor je to predlagal predsednik zbornice Eksce-lenca Grandi.

Duce je spregovoril

Potem je med viharjem pozdravljanjem po-vzel besedo Duce. Ko je dal znamenje, da bo začel govoriti, se je zbornica pogreznila v pobožno ti-sino. Govoril je takole:

Tovariši!

Današnji dan je znamenit in slovesen. Dopol-njuje se leto od dneva, ko smo stopili v vojno. Leto, polno dogodkov, polno vrtoglavih zgodovinskih razvojev, leto, v katerem so se italijanski vo-jaki na kopnem, na morju in na nebu junaško borili proti angleškemu cesarstvu. Bili so se na številnih gorskih in pušavskih bojiščih v Evropi in Afriki. — (Dolgo viharno odobravanje.)

V svojem govoru voditeljem X. Legije sem že omenil vedno odločilnejši značaj in vedno večji obseg, ki bi ga sedanja vojna lahko usod-no zavzela. Spominjajte se govora 18. novembra in 23. februarja.

Klicati v spomin vse dogodke teh prvih dva-najstih vojnih mesecev se zdi morda odveč: vsakdo od nas jih je osebno in skupno preživel. Želim vam pa od blizu prikazati posamezna raz-dobja vojne, kakor so se razvijala od februarja dalje na albanskem bojišču in na afriških frontah.

Obračun z Grčijo je bil neizogiben

Nihče več ne dvomi spričo nepobitnih ob-javljenih dokazov, da je med Italijo in Grčijo moralo priti do obračunavanja. Atenski listi za-čenjajo konec koncev razodevati zločinska oza-dja grške politike. Od avgusta 1940 sem imel dokaze, da Grčija ne ohranja več niti videza nevtralnosti. Prav ta mesec je prišlo do razdoh-ja napetosti, za katerim je prišlo potem nekaj tednov sorazmerne spokojnosti. V oktobru se je položaj znova zaostрил. Prepričal sem se, da tvo-ri Grčija za Anglijo v Sredozemlju vodilno po-stojanko in da je tudi vedenje Jugoslavije pre-cej dvolično.

Ta jugoslovansko-grški položaj je bil tak, da ga je bilo treba »precediti«, če naj govorim v jeziku kemikov, da bi se izognil neljubim pre-senečenjem. Dejstva, pravi odločilni element za presojanje zgodovinskih razvojev, dejstva so v celoti potrdila, da je moje stališče bilo pravilno. Tako je bilo 15. oktobra enodušno sklenjeno, da končamo z obotavljanjem in da stopimo na bojišče proti koncu meseca.

Težave in prednosti vojne pozimi

Začeti vojni pohod konec oktobra je na-lagalo silne napore, zakaj čete so šle težkočam letnega časa nasproti. Tiste, ki so jih z discipli-no, o kateri lahko rečemo, da je bila stoletna, prenašali italijanski oddelki v novembru, de-cembru, januarju, februarju, so bile zares izred-ne. Brez ozira na ta negativna dejstva je začetek operacij na pragu zime vendar nudil dve pred-nosti: dolge noči, ki so olajšavale plovbo spreml-jav ter pomnoževale varnostne okoliščine, in pa varnost pred malarijo.

Načrt za pohod v Epir

Tej pravi in resnični šibi božji albanske obale ne bi bili ušli, če bi morali začeti vojno v pozni pomladi. Vrhovni poveljnik vojske v Albaniji, ge-neral Visconti Frasca, ki je poveljstvo prevzel 5. junija, je menil, da bi se pohod na Epir ugodno in naglo razvijal. Njegov načrt, ki so ga odobrili

generalni štabi v Rimu in pa jaz, je bil dosleden in prepričljiv: klesni manever na vzhodu z divi-zijo »Julia«, ki naj bi dosegla prelaz Mezovo za Janino, na zahodu pa z rednimi pehotnimi divizi-jami, ki bi prekoračile Kalamas, prodrle proti Arti in obkolile Janino ter jo s tem pripravile do padca. Srednja kolona bi bila operirala proti Kalibakiju, da bi tam dala posla sovražniku in onesposobila silovito močne utrdbe Metaxasove črte.

Italijanske sile ob začetku vojne

Vrhovno poveljstvo v Albaniji, ki je avgusta meseca imelo na razpolago samo pet divizij, je 28. oktobra razpolagalo z naslednjimi enotami: planinska divizija »Julia«, oklepna divizija »Cen-tauro«, divizije »Ferrara«, »Siena«, »Piemonte«, »Venezia«, »Arezzo«, »Parma«, polk grenadirjev in trije konjeniški polki.

Divizije so bile podvojene nekatere med njimi so imele po dva albanska bataljona. Pohod »Julie«

to planinci iz »Cismona« in »Bolzana«, planinci iz »Cervina« in bersaglieri II. polka.

Potek nadaljnjih operacij

13. februarja je nasprotnik začel s ofenzivo proti Tepeleniju in napadel naše postojanke na Šindeliju. Napadalec je bila posebna divizija »Kretskac«, ki so jo pešci divizije »Sforzesca« in pa Črne srajce skupine »Galbiatic« skoraj dobe-sedno uničili. (Živo odobravanje.)

Poskus za vstop v dolino Vojuše z Golice so onemogočili pešci divizij »Legnano« in »Ferrara« ter planinci. V dolini Desnice je grški napad s ciljem Berata dosegel Klisuro 12. januarja in do-spel do Spadarita, tu pa je bil v prvih desetih dneh februarja končno ustavljen po planincih di-vizije »Julia«, po pešcih divizije »Pinerolo« ter po Črnih srajcih iz divizije »Leonesse«.

V dolini Devoli je Tomori bil sklenjeni spoj med IX. in XI. armado. Da bi ta kočljivi spoj

Sile za zmago

Vojsko v Albaniji so aprila tvorile sledeče divizije: »Julia«, »Pusteria«, »Tridentina«, »Cu-neense« (Planinska), »Centaur« (motorizirana), »Arezzo«, »Cagliari«, »Medena«, »Pinerolo«, »Pie-monte«, »Siena«, »Bari«, »Taro«, »Ferrara«, »Fi-renze«, »Casale«, »Messina«, »Legnano«, »Sfor-zesca«, »Cuneo«, »Forli«, »Toskanski volkovci«, »Planinski lovci«, »Puglie«, »Brenner«, »Acqui«. Tem silam je treba dodati tri konjeniške polke »Milano«, »Aosta«, »Guide«, štiri bersaglierske, enega grenadirskega, skupino bataljonov Črnih srajce. Zares mogočno število.

Če je moj obisk predstavljal za čete v Alba-niji nagrado, so jo te v obilni meri zaslužile. Moja srečanja z vojniki so dala povod za mani-festacije zvestobe, ki jih ne bom nikdar pozabil, prav tako pa to velja za 30.00 delavcev, ki so de-lali po cestah in pogosto pod sovražnikovim ognjem.

Poslednji grški obupni poskus za ofenzivo na Vojuši je bil v kali zatrt po bataljonih divi-zije »Julia«. Naslednji teden se je začela akcija VIII. armadnega zbora, ki je imel štiri divizije: »Pinerolo«, »Cagliari«, »Puglie«, »Bari«. V pr-vem razdobju bitke niso bile strte sovražnikove ovire, toda izgube, ki mu jih je prizadelo naše topništvo (okoli 400 topov) in naše letalstvo (okoli 400 strojev), so bile po lastnih grških iz-javah strašne.

Konec grške armade — kljub angleški pomoči

V tednu od 9. do 16. marca, ki pomeni za-četek italijanske pobude, je grška vojska dejan-sko nehala obstajati kot sila, ki bi se bila še sposobna bojevati. To je potem priznala sama grška vlada. Z računi je brezpogojno dokaza-no, da bi v aprilu, tudi če bi se ne bilo nič zgo-dilo za spremembo položaja na Balkanu, bila italijanska vojska strla in uničila grško vojsko. (Zbornica vstane in vzklika Duce, Duce!)

Treba je pošteno ugotoviti, da so se mnogi grški oddelki hrabro borili. Treba je še enkrat pri-staviti, da jih je k temu zelo navajalo globoko in splošno sovraštvo, ki so ga neprenehoma podži-gali častniki in ki je bilo popotnica vsem vojakom. Grški primer kaže, da vrednotenje vojska ni ne-spremenljivo in da so presenečenja, čeprav niso pogosta, vendarle možna. Dovoljeno je dalje trdi-ti, da bi grška vojska ne bila držala šest mesecev brez pomoči Anglije. Grško vojsko so hranili, oskrbovali in oboroževali Angleži. Letalstvo je bilo vse angleško, protiletalsko topništvo tudi. Angležev v raznih službah in strokovnjakov ob boku grške vojske ni bilo manj kakor 60.000. Skromna je bila stvarna pomoč, ki jo je dajala Turčija. Njena vrednost ne dosega dveh milijonov turških lir.

Številke o zmagi

In zdaj nekaj števil, ki povzemajo, kaj je Italija storila v tej čezmorski vojni, ki so pozorno premišljene in po katerih je treba generalnim šta-bom in ministrom Oboroženih Sil dati pohvalo.

V naslednjem so dokazi za delo, ki ga je opra-vila Kraljevska Mornarica, da je organizirala in zavarovala promet med pristanišči Bari in Brin-disi ter Valono, Dračem in sv. Ivanom Meduan-skim. Parniki so peljali čez morje 1360krat. Spreml-jav, ki so jih izvedle naše ladje, je bilo 1070. Pre-peljanih je bilo 560.603 častnikov in vojakov, 15 tisoč 951 motornih vozil, 83.072 živali, 704.140 ton blaga. Da so čete v Albaniji mogle živeti in se vojskovati, smo morali na dan izkrcati povprečno 4300 ton, brez orožja in streliva. Admiral Spor-tiello po eni in general Scuro po drugi strani sta sijajno izvedla to težavno nalogo. (Zbornica vsta-ne in vzklika proti tribuni Vojske.)

Da smo zdaleč bili skoraj nesporni gospodarji Jadrana, dokazujejo skromne številke naših izgub. Sovražnik je potopil 17 parnikov s skupno 17.000 tonami. Potopljene so bile tri torpedovke z 2400 tonami, poškodovanih pet parnikov s skupno 20 tisoč tonami, torpedovk poškodovanih šest s skup-no 5000 tonami. Mrtvih in pogrešanih je bilo med četami in posadko 295, kar predstavlja 0.05% pre-peljanih čet.

Tudi za to, kar je storila na spodnjem Ja-dranu in zaradi svojega bistvenega prispevka pri zmagi, zasluži Mornarica globoko občudovanje ita-lijanskega ljudstva. (Splošno vzklikanje Morna-riji. Zbornica dolgo ploska proti mornariški tri-buni.)

Nič manj vredno občudovanja je Kraljevska Letalstvo zaradi delavnosti v vojni proti Grčiji, delavnost pri prevozih in v bojih. Italijanska le-tala so prepeljala v Albanijo v 7102 urah leta 30.851 oseb ter 3016 ton blaga. Nemška prevozna letala so v 13.312 urah leta prepeljala v Albanijo 39.816 oseb ter 2923 ton blaga. Med vsemi temi leti se je primerila samo ena nesreča pri odhodu z nekega letališča v Pugliji, pri čemer je bilo izgubljenih 20 mož.

(Nadaljevanje na 2. strani)

po pobožjih Pinda je bil izredno težaven. Osred-njo motorizirano kolono je oviral dež in zaradi blata ni mogla udariti na Kalibaki. Polna struga Kalamasa je pet dni zadrževala divizijo »Sieno«. Dne 6. novembra je poveljstvo dalo zapoved, naj se »Julia« umakne proti Konici. »Julia« je bila za dan pohoda od Mezova, a se je vrnila in si je večkrat morala odpreti pot z nad vse divjimi in krvavimi boji.

Grški protinapad, grški poraz

Z umikom »Julie« se začelja protiofenzivna akcija Grkov, ki so novembra dosegli Korico, de-cembra pa Argirokastro. Razdobje grške pobude je treba smatrati za zaključeno z osvojitvijo Klis-ure in z osvojitvijo tako imenovane »Črte zla«, ki gre od Chiarista do Spadarita.

Neosvojljivi zid

Od tega trenutka je bil zaradi zagrizenega odpora naših čet zlomljen sleherni grški na-por, da bi dosegli prave vojne cilje: Elbasan, Berat, Valono, zlasti Valono, kakor so hoteli Angleži. (Navdušeno odobravanje.) Stvoril se je »zid« in zid je zaradi poguma in odločnosti naših vojakov zdaj bil neosvojljiv.

In zares je v predelu Val Sušica, ki pomeni neposreden dostop do Valone, imel ustavitveni boj svoj epilog konec decembra s sijajnimi pro-tinapadi II. planinskega polka v predelu pri Bo-ri in VII. pehotnega polka v predelu pri Vra-ništi.

Da bi olajšale pritisk na fronti pri Beratu so oddelki 25. armadnega zbora na predelu pri Vojuši napadli proti Klisuri ter pomagali, da se je razbila grška ofenziva proti Beratu. Bili so

olajšali, je bil v tretji desetini januarja izveden napadalni sko po Tomoreški dolini. Zavzete so bile postojanke pri bregu Saliut in pri Dobreiu in sicer s planinci divizije »Intra« in »Susac«, s pešci divizije »Parma« ter s finančnimi stražniki I. in II. bataljona.

V dolini Skumbi je po tretji desetini novem-bra, — ko je bila opuščena Korica — sovražnik skušal doseči prometni vozil Elbasan. Ti poskusi so bili končno onemogočeni po obrambi, ki je bila zakopana na hribu Kalaso. Ohrambo so tvo-rile divizije »Arezzo«, »Piemonte« in IV. polk bersaglierev.

V predelu pri Podgrađen (Ohrid) je bil v decembru končno ustavljen vsak nasprotnikov poskus po diviziji »Arezzo« in po I. bersaglierskem polku.

Predigra zmag

Ko sem se v začetku marca podal v Alba-nijo, sem v zraku čutil predigro zmag. Po ne-utrudljivem delu generala Cavallera, ki je 3. decembra prevzel poveljstvo Oboroženih Sil, se je vojska v Albaniji organizirala, utrdila, pri-pravila za napad. (Dolgo navdušeno odbrava-nje.)

Morala čet je bila sijajna. Red v zaledju popoln. Poveljstvo obeh armad IX. in XI. sta bili v rokah dveh generalov z veliko skušnjo in železno voljo, Gelosa in Pirzija Birolija. Povelj-stvo armadnih zborov je bilo v prehrabrilih ro-kah generalov Meseja, Rossija, Gambare, Mer-callija, Nascija, Arisia. Vsi divizionarji so bili kos svoji nalogi: od Piazzonija do Gloria, do Gi-rotta, do Santovita, do Zanninija, do Pizzolata, do Berardija, Oleara, Maglija, Ferrera, De Ste-fanisa. Hotel bi navajati vse, zakaj vsi bi to za-slужili. (Navdušeno odobravanje.)

Nadaljevanje Ducejevega govora

(Nadaljevanje s 1. strani)

V vojnih operacijah je IV. oddelek letalskih sil, razporejenih v Albaniji, letel 85.079 ur, vrzel 4829 ton bomb, oddal 700.000 strelcev, zbil 1261 sovražnikovih letal in jih poškodoval 118. Naše izgube so 97 sestreljenih letal, 71 poškodovanih, 233 letalcev ubitih in pogreanih, 128 ranjenih. (Novo vzkljanje letalstvu. Zbornica vstane in ploska proti letalski tribuni.)

Čast padlim za domovino

Od 26. oktobra do 31. maja je na kopnem bojišču v vojni zoper Grčijo padlo 18.502. (Predsednik, Ministri, narodni svetniki in občinstvo na tribunah vstajajo in ostanjejo nekaj trenutkov v spoštljivi zbranosti.)

Imena teh slavnih bojevnikov, ki so dali življenje za domovino, so bila vsak mesec objavljena, kakor je naša navada. Tega števila ni mogoče smatrati za končnega, dokler ne bo znana usoda tistih, ki so navedeni kot pogrešani ali kot ujetniki.

Ranjencev je bilo 38.768, kakor kaže sedem seznamov objavljenih dozdaj.

To število se utegne spremeniti zaradi zapoznelih sporočil. Opušteni prve stopnje, to se pravi docela ozdraveli po kratkem zdravljenju, teh je bilo 4564. Opuščenih druge stopnje, tudi ti docela ozdraveli, je bilo 8592. Opuščenih tretje stopnje je bilo 4391, po večini rešenih.

V skupnem številu padlih je 1528 Crnih sraje, ranjenih Crnih sraje pa je vsega 3296. Izgube albanskih čet znašajo 59 mrtvih in 68 ranjenih.

Grških izgub ne poznamo natančno, toda vse kaže, da so bile zdaleč večje od naših.

Državni udar v Jugoslaviji, vojna in zlom

Ko so se italijanske čete pripravljale, da obratujejo z grško vojsko, je Jugoslavija po državnem udaru razpadla, kakšna so njena resnična čustva. Vojna Osi zoper Jugoslavijo je torej bila neizogibna. Vojske Osi so nastopile z bliskovito naglico. Ko je II. alpska armada korakala vzdolž dalmatinske obale v podaljšanih pohodih, ki so preskušali odpor naših vojakov, so se Grki umikali med boji zadnjih straž ter so nazadnje z zvijačo v pristnem odisejskem slogu skušali ustaviti nas na mejah Albanije, ko so ponudili premirje Nemcem in ne nam. Jaz sem jih odločno pripravil k pameti in nazadnje so se vdali brez pogojev. (Zbornica plane pokoncu med viharim vzkljanjem Duceju in med dolgim odobravanjem.)

Kar se tiče Jugoslavije, je skoraj takoj razodela nestanovitnost, to se pravi zlaganost svoje državne ureditve. Ta tretja mozaikasta država, ustvarjena umetno v Versaillesu, izključno zoper Italijo, je pri prvem spopadu razpadla v drobce.

Jugoslovanska vojska, kateri so pariški in malozvezni krogi ustvarili sloves nepremagljivosti, ki naj bi po sodbi nekega švicarskega lista osupnila svet, se je razpršila v prvih spopadih. Angleži so se nekajkrat prikazali na bojiščih, potem pa so jih strli planinski oddelki in oklepni oddelki von Lista. Zdelo se jim je, da so tudi grška tla vroča pod nogami in so pobegnili kakor ponavadi »via mare« ter pustili Grčijo v smrtnem boju.

Politične in vojaške posledice angleškega umika z Balkana

Politične in vojaške posledice zaradi izključitve Anglije iz poslednje njene evropske postojanke, so imele izreden vojaški in politični pomen. Povzročile so globoko spremembo na zemljevidu te pokrajine. Spremembo na boljše, zlasti če bodo vsi imeli čut za mero, to je čut za bolj logično in pametno ureditev po pravičnosti ob upoštevanju vseh elementov, ki tvorijo in pogosto zapletajo vprašanja.

Tudi tu ni bilo mogoče doseči ureditve, ki bi bila na vsak način popolna, toda zdaj se je treba pri tej stvari odreči brezpopojni popolnosti.

Duce o usodi Slovenije

Bolgarija si je priključila Macedonijo, ki je pretežno bolgarska, in zahodno Tracijo, neznan in nesmiseln hodnik, ki je Bolgariji oviral dostop na Egejsko morje. Albanija se bo povečala za Kosovsko pokrajino proti severu in za Camurijo proti jugu. Črna gora je spet dobila svojo neodvisnost ter stopa v italijansko območje. Madžarska, ki njene politične pogodbe z Italijo izvirajo iz leta 1926, je razširila svoje meje in Nemčija je svoje postavila na levi breg Save. Ostala Slovenija je postala italijanska pokrajina s posebno ureditvijo.

Italija in nova Hrvaška

Toda najvažnejše dejstvo je vstajanje hrvaške države po desetih stoletjih. Stvaritelj tega vstajanja je poglavnik Ante Pavelić, ki je dvajset let živel kot izgnanec v Italiji z mnogimi pionirji svojega gibanja. (Živo odobravanje.) Poglavnik je, da lahko računa na dejansko vzajemnost fašistovske Italije.

Pogodbe, sklenjene s Hrvaško so tako politične kakor ozemeljske že znane. Reka ima zdaj zaledje in v zasedbo skoraj vseh kvarnerskih otokov ima stvarni pomen, ki ji je manjkal. Reško pristanišče ima zdaj zanesljivo izgled, ker je določeno, da bo služilo hrvaškemu in madžarskemu zaledju. S priključitvijo skoraj vsega dalmatinskega otočja, z uveljavitvijo dveh novih pokrajin Splitske in Kotorske ter z razširjenostjo starega, prežveštega Zadra (dolgo navdušeno odobravanje), se more dalmatinsko vprašanje smatrati za rešeno, zlasti če upoštevamo, da ga je treba postaviti v rešitev vprašanja o varnosti na Jadranu, ki jo smatram za končno in ki spada v vprašanje odnosov, urejenih med Italijo in Hrvaško, katere krona je bila ponudena članu Savojsko-Austrijskega doma. (Zbornica vstane med navdušenim splošnim odobravanjem.)

Pomen skladnosti državnih in narodnih meja

Če bi bili hoteli, bi bili lahko razširili svoje meje od Velebita do albanskih planin, toda po mojem bi bili storili napako: brez vsega drugega bi bili za naše meje dobili nekaj stotisoč tuje robove, seveda sovražnih. Toda stara, zlasti pa nova zgodovina kaže, da si morajo države prizadevati, da dosežejo svojo čim višjo narodnostno in duhovno enotnost, s tem, da spravijo do določenih točk v skladnosti tri elemente: plemo, narod, državo. (Živo odobravanje.)

Države, ki se obremenjujejo s preveč tuječelnimi elementi, imajo težavno življenje. Časih je nemogoče izogniti se, da jih ne bi nel zaradi višjih razlogov vojaške varnosti.

Treba je torej proti njim uporabljati poseben postopek, seveda, če je zagotovljena njihova brezpopojna državljanska lojalnost do države. Kadar pa se narodnost ne ujema z zemljepisom, se mora spremeniti ona. Glede tega je najmodrejši izhod izmenjava prebivalstva ter izselitev njegovih delov, kakaj te spet zenotijo politične meje s plemenskimi.

Po sporazumih z nemškimi poveljstvom bo skoraj vsa Grčija z Atenami vred zasedena po italijanskih četah. To nas postavlja pred zelo resna vprašanja, zlasti glede prehrane, toda lotili se jih bomo ter skušali olajšati, kolikor nam bo mogoče, stisko, ki so jo grškemu ljudstvu prizadeli njegovi gospodarji, prodani Londonu, ter z ozirom na dejstvo, da se Grčija vrača v sredozemski življenjski prostor Italije. (Zbornica plane na noge, viharo splošno in dolgo odobravanje.)

Vzhodna Afrika

Angleži so že večkrat po Kerenu naznanili, da je vojna v Italijanski Afriki tako rekoč bolj ali manj dejansko končana. Toda po Kerenu so morali butati proti Amba Alegiju, kjer je italijanski odpor že vdrugič dosegel višine epopeje. (Zbornica vstane med frenetičnim ploskanjem.)

Vojvoda d'Aosta (novo viharo odobravanje) je bil v tej bitki, ki se je razvijala na tisočih kilometrov med puščavami in gorami, velik vojskovodja, vreden vzvišenega rodu, iz katerega izhaja. Po padcu Amba Alegija so Angleži spet razglašali, da je vse končano, pa boji se vseeno teko. Trije so predeli, kjer se naše uklenjene čete prizadevajo hude ure Angležem: Dankalija, Džima, Gondar. Kako dolgo to lahko traja, ni mogoče reči, toda gotovo je, da bo odpor podaljšal do meja človeških možnosti. Angležem je pomagala premoč njihovih sredstev, dejansko neomejena možnost za oskrbo in pa to, da so skoraj na splošno odpovedali naši kolonialni oddelki, ki jih nismo utegnili močno izuriti in ki so skoraj bili nepripravljeni za vojno z mehaničnimi, zlasti letalskimi sredstvi.

»Vrnili se bomo v Afriko in se maščevali!«

Za vojne cilje tudi popolna zasedba Imperija po Angležih nima nobenega odločilnega pomena: gre za maščevanje strogo osebnega značaja (smeh), ki ne more vplivati na izid vojne in ki je izklopalo še globlji jarek med Italijo in Veliko Britanijo. (Zbornica stoji dolgo ploska Duceju.)

Ne morem danes reči, kdaj in kako, toda najodločneje zatrdim, da se bomo vrnili (splošno vzkljanje »da, da!«) v te pokrajine, oskropljene z našo krvjo (goreče ovacije, ponovno vzkljanje Duceju), pokrajine, ki smo jih v malo letih spremenili, ko smo postavljali bolnišnice, šole, vodovode, tovarne in one velike ceste, čudo vse afriške celice, po katerih so mogle hitro korakati sovražnikove mehanizirane sile. Naši mrtvi ne bodo ostali nemaščevani! (Splošno klicanje »ne, ne«, viharo dolgo in entuziastično odobravanje.)

Ko sem govoril februarja, sem razložil, kaj se je zgodilo v Cirenajki in nisem ničesar skrivljal. Od tedaj se je položaj spremenil. Cirenajka se je vrnila Italiji. Akcijo so izvedle nemške oklepne sile, ki so se naporno borile z italijanskimi (zbornica še enkrat stoji dolgo ploska).

Osvojitev Krete daje letalskim in pomorskim silam Osi oporišča kar najbolj primerna za skupinske napade na egiptovske obale. Za angleške pomorske sile, razmeščene v egiptskih in palestinskih oporiščih bo življenje vedno težavnejše. Cilj, da se izžene Velika Britanija iz vzhodnega Sredozemlja bo dosežen in s tem bo dopolnjen velikanski korak k zmagovalnemu epilogu vojne.

Sodelovanje med silami trojne zveze je živo, zlasti pa je dejansko sodelovanje med Nemčijo in Italijo (splošno navdušeno in dolgo ploskanje nemškemu diplomatskemu zastopstvu). Vse je povedano, če vam rečem, da delamo skupaj, korakamo skupaj, se borimo skupaj in bomo skupaj zmagali. Tovarštvu med Oboroženimi Silami postaja »vse« med dvema narodoma.

»Z Nemčijo skupaj korakamo, se borimo in bomo skupaj zmagali«

V svojih govorih je Führer (zbornica plane na noge v dolgem odobravanju), razločno priznal, kakšne in kolike krvave žrtve je Italija prestala za stvar Osi. Že se začrta tista preureditev celine, ki je cilj vojne Osi.

Preureditev, ki jo navdihujejo idealne zahteve in preživljene skušnje obeh revolucij. Smehni glasovi, ki so špekulirali na morebitna trenja ali nesporazume, nezaupljivci, ki so šli še dalje, kakor angleški ministrski predsednik (hrušč) v svojem nepotrebnem božičnem govoru, so prisiljeni k molku. Dva naroda, ena vojna! To je kremenito geslo, v katerem je izražena akcija Osi, akcija, ki se bo nadaljevala tudi po zmagi. (Živo dolgo odobravanje.)

Japonska trdno s Trojno zvezo

Japonsko stališče (navdušeno dolgo ploskanje japonskemu zastopstvu) je, kakor je zunanji minister Macuoka povedal v Rimu in pred kratkim v Tokiu, v polnem soglasju s trojno zvezo. Japonski narod je ponosen in zvest in ne bi ostal brezbržen sprico ameriškega napada na Sile Osi. — (Splošno dolgo in živo odobravanje.)

Japonska tudi ve, da gre za njeno bodočnost. Navzlic ogromnim razdaljam se tudi odnosi z Japonsko poglabljajo. Ni dvoma, da bo številno in izbrano japonsko vojaško odposlanstvo, ki je ta trenutek ljub gost Italije, moglo ugotoviti, da je simpatija fašistovske Italije za Japonsko enodušna in globoka.

Z drugimi državami, članicami trojne zveze (Živo, splošno in dolgo odobravanje), to je z Madžarsko, Slovaško, Romunijo, Bolgarijo so odnosi več kakor prisrčni tudi tam, kjer ni posebnih političnih sporazumov.

Beseda Španiji in Turčiji

Med državami, ki so že izven spopada, služi posebno pozornost ena, to je Španija. Navzlic ponavljanim laskanjem je jasno, da se Španija ne more odreči temu, da bi izkoristila edinstvene prilike, ki se ji nudijo, da ozdravi krivice, katere je pretrpela v drugih časih. Mi nikakor ne zahtevamo od Španije, naj se odloči, odločitev, ki jo morajo sprejeti odgovorni čimneel v popolni svobodi premisleka. Omejujemo se na misel in vero, da Španija ve, na kateri strani so njeni

preskušeni prijatelji in na kateri nič manj preskušeni sovražniki. (Živo ploskanje.)

Revolucija falange, nosilke nove zgodovinske usode za Španijo, se ne more postaviti ob bok silam bogataštva, judovstva in masonerije, vseh sil, ki so s pomočjo rdečih skušale in skušajo Caudillo preprečiti, da bi končal svoj napor za narodno in socialno obnovo. (Ploskanje.) Kar se tiče Turčije je dozdaj odklanjala vse angleško snubitve. Predsednik Ineni je videl, da čaka žalostna usoda vse države, ki se kakorkoli vdinajo Veliki Britaniji. (Smeh.) Jaz pa hočem porabiti to priliko, da povem predsedniku Ineniju, da misli Italija do Turčije nadaljevati tisto politiko razumevanja in sodelovanja, ki se je začela 1928 in ki je za nas še in vedno aktualna.

Vstop Amerike v vojno ne bo prinesel zmage Aglezem

Če sta Španija in Turčija izven spopada, je pa neka čezmorska država, ki obljublja stopiti vanj, čeprav vsi vedo, da nas ameriško posredovanje ne kaj posebno ne vznemirja. Izrečna napoved vojne ne bi spremenila sedanjega položaja, ki je vojna v dejanskem, čeprav ne v pravnem pogledu. Ameriško posredovanje tudi kadar bi se v celoti razvilo, bi bilo prepozno. Pa tudi če bi ne bilo prepozno, ne bi spremenilo ciljev vprašanja.

a) Ameriško posredovanje ne bo dalo zmage Veliki Britaniji, temveč bo podaljšalo vojno, b) ne bo omejilo vojne v prostoru temveč jo bo razširilo na druge oceane, c) spremenilo bo vlado Združenih držav v avtoritarno in totalitarno vlado v primeru s katero se bosta njeni predneci v Evropi, fašistovska in narodnosocialistična vlada čutili za veliko preseženi in dopolnjeni. (Smeh, odobravanje.)

Kadar hočejo omenjati diktatorja v čistem in klasičnem smislu besede navajajo Sullu. Toda Sullu se zdi skromen diletant v primeri z Rooseveltom. (Veselje, ploskanje.)

Notranji položaj

Tovariši! V teh dvanajstih mesecih raznih in pa vedno trdih dogodkov je italijanski narod dal neprimerljiv zgled discipline. Ni sa dal potreti, ko so poročila bila slaba in dnevi mračni. Ni planil od navdušenja, ko so poročila bila dobra in dnevi svetli. Navzlic soncu je italijanski narod narod s hladno krvjo, stvarjen, občutiljiv in premišljen hkratu, obdarjen s strahovitim spominom, preskušen in posvečen v tridesetih letih zgodovine.

Na Kongresnem trgu je Ducejev govor poslušala velika množica

Ljubljana, 10. junija.

Znova je slovensko ljudstvo, ki se je v množici zbralo, da bo poslušalo zgodovinski govor Duceja, dokazalo svojo zvestobo in vdanost, kakršno je v kratkem času od zasedbe že večkrat dokazalo na vsem ozemlju nove Pokrajine. Ljubljana je bila za to priliko praznično okrašena in vsa v zastavah. Na Kongresnem trgu je bil prostor, kjer so se zbrali ljudje, da bi poslušali Ducejev govor. Okrog in okrog so bile hiše bogato okrašene z zastavami, sredi trga pa je bilo postavljenih več stebričev, s katerih so vihrale narodne tribarvnice.

Pred 17 so začele na trg korakati tudi čete Italijanske Vojske pod poveljstvom poveljnika Armadnega zbora Eks. generala Robertija. Ko so se čete razvrstile vzdolž trga, so se na balkonu poveljstva 11. Armade zbrali tudi vsi odličniki. Zbrani so bili poveljniki Armadnega zbora Eks.

Odmev govora po Evropi

Govor samih dejstev, praviho v Berlinu

Berlin, 11. junija. s. Ducejev govor so v Berlinu in v vsej Nemčiji poslušali z velikanskim zanimanjem, pa ne le tisti, ki znajo italijanščino, temveč tudi množice poslušalcev, ki občudujejo govorniško spretnost Duceja in značilnost njegovih poudarkov ter so znale razbrati smisel govora navzlic temu, da niso razumele vsake izgovorjene besede. S posebnim zanimanjem pa so govor poslušali člani italijanske kolonije v raznih nemških krajih. Ti so se zbirali v sedežih italijanskih diplomatskih predstavništva in v fašističnih domovih. S posebno pozornostjo so Ducejevemu govoru sledili politični krogi, ki štejejo ta govor med najbolj pomembne, kar jih je Duce kdaj imel, saj je govoril ponovno Italiji in svetu in s tem drugim, kakor tudi predstavnikom vojaških sil demoplutokratov. Politični krogi pravijo, da je bil govor učinkovit že zavoljo tega, ker v njem ni bilo nobene besede in nobenega stavka, ki bi ne bil podprt z golimi dejstvi. Posebno globok vtis so naredili deli govora, ki so se nanašali na junajstvo italijanskega vojaka v Grčiji, ki se je dolge mesece trdo boril proti zimi, goram, teren-skim nevarnostim in proti trdovratnemu sovražniku in končno zmagal. Z velikim zadoščenjem pa so v Berlinu sprejeli pozdravne besede, ki jih je Duce naslovil na Hitlerja, nemško vojsko in zavezniki nemški narod.

Govor prijatelja hrvaškega naroda

Zagreb, 11. junija. s. Zgodovinski govor Duceja je naletel v Zagrebu tako v vladnih krogih, kakor tudi med ljudstvom na navdušen sprejem. Vsi razlagalci so si edini v tem, da je hrvaški narod sprejel govor kot besede svojega pravega prijatelja. Zagrebška radijska postaja je prenašala ves govor. Posebno globoko je Hrvat dirlila sledeča Ducejeva izjava: »Poglavnik lahko računa na dejansko solidarnost fašistične Italije.« Po prvih komentarjih, ki so prišli v uredništva listov in v kabinete ministrstev se vidi, da so vsi prepričani, da do dogodka v vojni z Grčijo, delovanje Italijanske mornarice ter delovanje čet in Crnih sraje dali snov za nove strani junajstva in neodoljive vztrajnosti italijanskega naroda. Končni stavek Duceja, v katerem je poudaril svoje neomajno prepričanje v končno zmago, je v vseh poslušalcih vzbudil samo eno misel, namreč prepričanje v zmago orožja Osi.

Bolgarija je Duceju hvaležna

Sofija, 11. junija. s. Udarni stavki, s katerimi je Duce ob obletnici vstopa Italije v sedanjo vojno označil svetovni položaj z vseh stališč, so v Bolgariji sprejeli z velikim navdušenjem in razumevanjem. Celoten Ducejev govor je

Samo kdor ne pozna italijanskega naroda, si mora ustvariti o njem drugačno podobo. Vojna je samo posvetila te vrline, ki izvirajo iz kmetijskih globlin plemena in iz mnogih tisočletnih skušenj. S trajanjem vojne raste duhovna in tvorna napetost. Stiska se večja. Ljudski sloji imajo vedno težje življenje. Zadnje kritične točke v našem prehranjenem položaju so v zvezi z izčrpanjem zaloga in s pomnožitvijo prebivalstva, ki so z novim izzemljim dosegla morda milijon. Gospodarska vprašanja, ki izvirajo iz teh naključij, bodo rešena s primernimi ukrepi pozitivnega in negativnega značaja. Vojni dobivkarji bodo vedno trše kaznovani.

A navzlic temu ni v ljudskih vrstah omahljivcev in dvomljivcev (ploskanje). Ljudstvo čuti to vojno kot potrebno in kruto razdobje v veliki revoluciji, ki naj odpravi nesmiselne prednostne položaje, ki jih drže velike demokracije, priklonjene pred zlatim teletom in pred Judom (ploskanje).

To kaže, kako dnevi italijanskega ljudstva teko v delu, v spokojnosti, v redu, ki nikdar ni bil niti najmanj moten. Mladina iz šol je v množicah pritekla v vojašnice zaradi potrebne priprave na boj. 126 vseučiliščnikov je že v svojo vojno posvetilo vdanost domovini, ki je vedno vsemalja srca naše vseučiliške mladine (navdušeno splošno odobravanje zastopnikom GUF-a).

Tisti, ki pričakujejo zlomov v naši notranji fronti, pričakujejo nečesa, kar ne bo nikdar prišlo (ploskanje). Sovražnik je vztrajen, ker ve, da nalog te igre zares veličasten, toda mi smo vztrajnejši od njega. Udarci, ki mu jih je zadala Os, so ga ponižali tako daleč, da obupno kliče za pomoč od onstran morja.

Zmagala bo Os!

Tudi če bi vojna trajala dalje, kakor pa je mogoče videti naprej, tudi če bi vstali novi zapletljivi, Anglija ne more zmagati, ker so vse njene evropske postojanke in možnosti uničene, Amerika pa jih ne more nadomestiti, naj stori kar hoče (viharno odobravanje).

Ob prvi obletnici vojne je v nas gotovost o zmagi, ponosna in dogmatična gotovost, ki jo znova potrjuje. Trdno verujem, verujem, da je pravični Bog, ki živi v dušah mladih narodov, v tej ogromni vojni med krvjo in zlatom, že odločil!

Konec Ducejevega govora je bil pozdravljen z brezprimernim navdušenjem in odobravanjem. Vsa zbornica se je hotela zginiti okoli njega, ko je odhajal ter mu izražala svojo zvestobo in vdanost. Seja zbornice se je končala ob 18.

general Roberti, poveljnik mestne posadke general Orlando, ljubljanski škof dr. Rožman, ljubljanski župan dr. Adlešič in številni drugi predstavniki civilnih in vojaških oblasti.

Ko so se v radiu zaslišali navdušeni vzklji množice, ki se je v Rimu zbrala pred Beneško palačo in katera je z bučnim odobravanjem spremljala izvajanja Duceja, so se tudi po Kongresnem trgu razlegli glasovi navdušenja in izrazi odobravanja zgodovinskega govora prvega italijanskega bojevnika. Po končanem govoru so čete izrazile dolžno čast Kralju in Cesarju, Duceju in popolni italijanski zmagi, ki bo okronala vse velike napore italijanske Imperije za boljše mesto pod soncem.

Prebivalstvo nove pokrajine je privrati javno poslušalo govor Duceja in po radijskem prenosu privrati slišalo tudi glasove navdušenja, ki ga je italijansko ljudstvo pokazalo za svojega Duceja in za zmago svojega orožja.

prenašala sofijska radijska postaja. Obširen prikaz naporov, ki jih je Italija storila v vojni z Grčijo od konca lanskega oktobra pa do zmage, je ugotovil zgodovinsko resnico o dogodkih v balkanski vojski. Politične in zemljepisne posledice oboje posega Italije skupaj z Nemčijo v jugovzhodno Evropo so predmet dnevnih razgovorov v Bolgariji. Poseben odmev pa so imele v Bolgariji Ducejeve izjave o bolgarskem značaju Macedonije in Zahodne Tracije, kajti v Bolgariji so trdno uverjeni v pravičnost Osi in v pravičnost novega reda, ki se pripravlja v Evropi. Pozdravljajo tudi napoved Mussolinija, da bo Italijanska Vojska v kratkem zasedla vso Grčijo skupaj z Atenami, kajti to je logična posledica vseh zgodovinskih dogodkov od lanskega 28. oktobra. Z živim zanimanjem so spremljali tudi Ducejeva izvajanja glede odnosov Italije do Turčije kakor tudi izjave prijateljevstva, ki prevevajo italijanski narod v razmerju do Španije. Ducejeve napovedi o razvoju dogodka in izjave o Ameriki in Angliji pa so po mnenju sofijskih krogov ponoven dokaz stvarnosti politike Osi, ki skupaj z Japonsko mirno čaka na razvoj bodočih dogodkov.

Sirijsko bojišče

Beyrut, 11. junija. s. Zadnje poročilo, ki ga je izdalo poveljstvo francoskih čet v Siriji pravi: Sovražnik je nadaljeval s svojo ofenzivo na suhem in na morju, čeprav so ga na nekaterih točkah s protinapadi zadrževali naši oddelki in ga je bombardiralo naše letalstvo. Štiri angleška letala so bila zbita Dve naši letali se nista vrnili. Severno od Tira sta bili dve angleški bojni ladji resno poškodovani zaradi sijajnega delovanja dveh naših rušilec.

Beyrut, 11. junija. s. Drugi dan sovražnosti med Anglijo in Sirijo označuje trdovraten odpor, ki ga dajejo francoske čete. Izalovili so se vsi upi, ki so jih Angleži polagali v presenetljivost svojega udara. Čujčnost generala Dentza in njegovih čet je preprečila tudi poskus Angležev, da bi se izkrcali južno od Beyruta. Kaže, da so se vojaki generala De Gaulleja upirali vojskovati se proti svojim bratom, kajti v začetku so jim rekli, da se bodo bojevali le v Iraku. Ves položaj je že v začetku svojega razvoja, vendar pa je treba upoštevati, da ima sovražnik na razpolago večjo množino bojnih sredstev. Ugled Anglije zahteva da se akcija izvede do konca. Vsi Angleži, ki so bivali v Beyrutu, so bili v začetku sovražnosti takoj aretirani, obenem pa je bilo razlašeno nadzorstvo nad vsemi tujci, ki bivajo na sirijskem ozemlju. Italijanske naselbine so nedotaknjene. V gospodarskem življenju in v prometu ni prišlo še do nobenih zastojev.

Beyrut, 11. junija. s. Več francoskih letal je večerj priletelo iz Severne Francoske Afrike čez Sredozemsko morje v Sirijo.

Ljubljanski trg je bil poln zelenjave

Pojavil se je tudi fižol z Goriške in tudi nov krompir

Današnji trg je bil v znamenju zelenjave. Na mnogih cizah so okoliške branjeve pripelale obilo zelenjave, največ pa glavne solate. Tu so se kot vedno najbolj odrezale Trnovčanke in Krakovčanke, ki so pripelale napredaj res lepo blago. Precej si je solata opomogla tudi zaradi deževia zadnjih dni. Ta mokrota je prav dobro dela vse zelenjavi.

Iz Goriškega so pripeljali precej domače bele in rdeče čebule, po kateri so gospodinjne pridno segale. Prva je bila po 14, druga po 16 din kilogram. Na trgu je bilo tudi precej zgodnjega goriškega visokega fižola, ki je pa še zelo drag, saj zahtevajo zanj 32 dinarjev. Dalmatinski maslenec je bil cenejši in si ga mogel dobiti že za dva kovača, pa tudi po 16 dinarjev. Novi krompirček je obdržal kar staro ceno in stane kilogram 10 din, nekateri pa so ga prodajali že po 8 din. Seveda je šel, posebno cenejši, hitro v denar. Veliko je bilo zanimanje tudi za stari krompir, ki so ga prodajali na mestnih stojnicah. Kupce so bile dolge vrste. Vsi so dobili, kar so želeli. Na trgu so pripeljali tudi obilo domače, zelo lepe cvetače, ki so jo prodajali po velikosti. Nekatere glavice so bile tudi po 2 dinarja, najlepše pa po 10 dinarjev. Šparglji so bili od 24 do 28 dinarjev. Pesa 12 do 14, grah pa se je že precej pocenil. Prodajali so ga že po kovaču, čeprav je bil pred nekaj dnevi še po 2 kovača. Bo pa še cenejši, posebno ko bo na trgu dovolj domačega blaga. Špinačo so prodajali po 8 din, napredaj je bilo tudi precej berivke, hrena, peteršilja, korenja in druge zelenjave.

Sadja pa danes ni bilo toliko napredaj kakor običajno. Posebno z jabolki je bil trg bolj pičlo založen. Češnje so prodajali po 20 do 28 din kilogram. Češnje se najbrž ne bodo nič pocenile, kajti domačega blaga letos ne bo na trgu. Nekaj prodajalcev je imelo napredaj lepe vrtno jagode po 40 din, manjše rdeče gozdne jagode pa so bile po enaki ceni. Ker jih je bilo le malo, so šle oboje hitro v denar. Pomaranče so drage in gredo le bolj slabo v denar.

Na perutninskem trgu je bilo pusto. Prodajalci bi lahko našli na prste. Slabe, suhe piščance je neka kmetica prodajala po 4 kovače enega, pa jih je prodala. Neka druga prodajalka je dejala, da ima piščanca, da pa je že mrtev, ker so ji ga v vlakcu zadušili. »Samo kje ga imate, saj grem rada z vami, da mi ga boste dali,« je silila v kmetico elegantna dama, ki se ji je zahotelo kurjega mesa.

Neka druga kmetica je spet zahtevala kar 100 dinarjev za slabotnega petelina. Spravila bi ga v denar mimogrede, pa je bil k sreči tržni

stražnik blizu in dejal: »Že, že sto dinarjev, toda najprej boste šli z menoj na tržni urad, da bomo videli, koliko tehta ta vaša žival. Če bo teža ustrezala ceni, je prav za vas, če pa ne, bo pa prav za nas.« In odšla sta proti tržnemu uradu, kjer pa bo najbrž kmetica potegnila krajsi konec.

Tržni organi povsod pazljivo pazijo, počim prodajajo kmetice pridelke in sploh vse, kar pride na trg. Če le kje zapazijo, da zahtevajo prodajalke za blago višje cene, kakor je dovoljeno, so že zraven in posežejo vmes. Tako je tudi prav.

Boj mešetarjem z drvini

Človeštvo so v zgodovinskih dobah doslej še zmeraj šibale velike nezgode: v starem, svetopisemskem času je svet doživel vesoljni potop, v srednjem veku je razsajala kuga, danes pa se plazijo okrog naših jetičnih žepov — navijalci cen.

Da vojni čas na gospodarstvo nepovoljno vpliva, je kaj naravno. Nenaravno in nenravno pa je, da neki ljudje skušajo stisko drugih izrabljati, in kako izrabljati!

Navijajo po vseh kotih in ulicah, na tihem, molče, z listki in pomežikanjem. Navijalcem so v Kraljevini Italiji napovedali neusmiljen boj in ta sveti boj je hvala Bogu že zajel tudi našo pokrajino.

Če se hočeš prepričati o nečednih trgovinskih poslih, pojdi kdaj v bližino gostilne Česnovar na Dolenjski cesti, kjer se kmečki vozovi z drvini kaj radi ustavijo. Tu boš kmalu opazil, da drv sploh kupiti ne moreš, ker so jih kmetje sicer pripeljali v mesto napredaj, a so bila zvečine že poprej prodana.

Stojš kakor pred zagonetko: kmetje privajajo drva, ti jih pa po človeški ceni kupiti ne moreš. Zakaj? Zato, ker je že prišlo do kupčije med kmetom in nekimi tajinstvenimi barantači, ki se s kolesi vozijo kmetom nasproti po vsej dolgi Dolenjski cesti, včasih prav do Lavrice, in kar je kaj vrednega, takoj kupujejo ali vsaj kmetom zagotavljajo, da bodo drva lahko za to in to lepo vsotico prodali na tej in oni ulici, pri tej ali oni bogati stranki.

Pri zdravniku: Petdeset dinarjev računate, gospod doktor, če mi izderete zob! To vendar opravite v dveh minutah...

Zdravnik: Če želite, ga lahko izdiram tudi deset minut!

Med filatelisti veliko zanimanje za znamke

Ljubljana, 11. junija.

Povsod med filatelisti vlada veliko zanimanje za nekdanje jugoslovanske poštne znamke, ki so bile od Civilnega Komisariata pretiskane. Veliko je povpraševanje po njih in logično, da so cene posameznih znamkam in kompletnim serijam silovito visoko poskočile. Premeteni zbiratelji so takoj kupili večje število pretiskanih znamk ter jih lepo uvrstili med svoje velike in male zbirke. Prihajali so v Ljubljano tudi iz raznih krajev zainteresirani in nakupovalci, ki so kupovali večje množine znamk.

Tam v veliki avli na glavni pošti je človek lahko mirno opazoval določene ure, posebno popoldne, močne skupine mladih ljudi, ki so skrivaj šepetali in si kazali svoje knjižice, v katerih so imeli vzorno urejene in razvrščene nairazličnejše znamke. In sklepali so kupčije! Določene zbirke so postale zelo iskane in zato tudi zelo drage. Dostikrat je bila v avli taka gneča in je vladalo tako vrvenje, da ljudje, ki so imeli svoje poštne predale, skoraj niso mogli do njih, kajti filatelisti so jih oblegali in prosili za znamke. Poštna uprava je bila naposled primorana, da je storilo prepovedala shajanje skupin v avli, in morali so se kupovalci odnosno prodajalci poštne znamke preseliti. Kam? Poiskali so si različne lokale, kjer se shajajo in trgujejo s poštnimi znamkami.

Katere serije so najbolj zaželenje in iskane? Poznavalec poštne znamk in velik strokovnjak v filateliji je zatrjeval, da so sedaj najbolj iskane in najdražje serije avionskih znamk, ki so pretiskane s »coci« (Commissario civile). Za te serije ponujajo zainteresirani čedne vsote in je bil denar, investiran za znamke, najpogostejše naložen, kajti nikjer se ni v tako kratkem času in tako visoko obrestoval. Serija avionskih znamk je n. pr. predstavljala nominalno vrednost 161 din. Njena cena je sedaj velikan-ska! Prodaja se serija po 8000 do 10.000 din in še višje.

Med dijaki je posebno veliko filatelizov in ti so tudi pravi strokovnjaki v spoznavanju in ugotavljanju vrednosti posameznih poštne znamk. Navadno ima vsak filatelista v sestavi, kjer se kupujejo in prodajajo znamke, s seboj pinceto. To se prav po strokovnjaško prave znamke, jo ogleduje proti svetlobi, pregleda vse zobčke in robčke in nato šele poda svoje mnenje o vrednosti in originalnosti znamke. So izključne vsake neredne manipulacije z znamkami. — Pravijo, da so si s trgovino poštne znamke nekateri pridobili prav čedno premoženje in so prešli lene tisočake za razne serije poštne znamke. — d.

Namizni teniški turnir SK Korotana

Ljubljana, 11. junija.

Ta turnir se ni vršil, ker je spet bila povod prepovedi umazana športna politika, ki ima še vedno korenine v našem športu. Skrajni čas je že, da bi se tudi gg. okrog zelenih miz spame-tovali in ne bi v mladih igralcih in poštvovalnih klubih ubijali veselje do športnega delovanja, ampak, da bi nasprotno športni duh povsod podpirali in mu dajali trdne opore. SK Korotana nam je poslal dopis v katerem pojasnjuje zakaj se turnir ni vršil in ga doslovno podajamo našim čitateljem v razsodbo.

Za 7. in 8. junij je razpisala table-tenis sekcija SK Korotana propagandni turnir. Zanimanje zanj je bilo veliko. Saj so napovedali udeležbo vsi najboljši slovenski namizni teniški igralci z Marinkom na čelu. Celo dva Zagrebčana, ki sta se te dni mudila v Ljubljani, bi prišla. Verificirani igralci pa se je prijavilo nad 20. Turnir se klub temu ni vršil. Kajti 7. junija ob 14.45 — torej na sam prvi dan turnirja komaj tri in trideset ure pred njegovim pričetkom — je Slovenska table-tenis zveza določila prireditelju sledeči dopis:

»Slovenska table-tenis zveza vam tem potom sporoča, da sta do nadaljnega suspendirana SK Mladika in ZSK Hermes, zaradi neizpolnjevanja dolžnosti naprav zvezi in vam sporočamo, da nimata ta dva kluba niti njuni igralci pravice nastopa na našem turnirju. V primeru, da dovolite nastop suspendiranim igralcem zapade poleg drugih disciplinskih ukrepov tudi vaš klub pod suspens.«

Tako Mladika prijavljenih igralcev ni poslala, od Hermezanov pa je prišel pogledat le eden. Tudi zveza svojega zastopnika ni poslala. Zato se turnir ni vršil na veliko nevoljo vseh prijavljenih igralcev. — Javnost sama naj sodi, ali ni tako ravnanje zveze zlasti v sedanjih okolištinah vse obsodbe vredno in škodljivo razvoju tega lepega športa. Pripomnimo, da so sedaj, ko je Planina razpustila table-teniško sekcijo, vključeni v STTZ samo trije klubi: Hermes, Mladika in Korotana. In Korotanu, ki edini ima, po mnenju gospodov odborikov STTZ, izpolnjene vse obveznosti do zveze, in ki je razpisal ta turnir edino zato, da še poveča zanimanje za ta šport, je zveza, namesto da bi ga v njegovi nameri podprla, zapretila z disciplinarnimi ukrepi ni s suspensom. Gospodje pri STTZ nam zelo ugodijo, če nam sporoče, na podlagi katerega člena pravil STTZ bi mogli na ta način kaznovati omenjeni klub. To-liko v vednost javnosti. Več pa se bo govorilo o vsej zadevi na izrednem obnem zboru STTZ, ki upamo, da bo v kratkem.

Donašalca-kolesarja

za »Slovenca« in »Slovenski dom«

sprejemmo za poštne okoliš Dobru-

nje (Sostro, Sp. Hrušica, Zadvor).

Zglasiti se je v upravi »Slovenca«,

Ljubljana, Kopitarjeva ulica

Obvestila

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljaj od srede od 20 do petka do 8 ure mestni viš. zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta št. 15 II., telefon št. 32-84.

Narodne noše se vabijo, da se udeležijo stolne procesije sv. Rešnjega Telesa v četrtek, 12. t. m. Posebno se vabijo moške, ki jih do sedaj nismo imeli prilike videti pri procesijah.

Ga. in g. Ivanka in Viktor Kristan darujeta za socialno akcijo Rdečega križa 150 din namesto evetja na grob dobrega prijatelja Joška Pogačnika. Iskrena hvala!

Opozarjamo na današnjo produkcijo šole Glasbene Matice, ki bo ob 1/7 v mali Filharmonični dvorani. Na produkciji bo nastopilo 27 goincev Matične šole, ki bo zaključila letos 59. leto. Podrobni spored se dobi v Knjigarni Glasbene Matice.

Prihodnji koncert Glasbene Matice ljubljanske bodeta izvajala s sodelovanjem solista pianista Antona Trosta dva Matična korpusa in sicer Pevski zbor in Orkestralno društvo. V prvem delu bo izvajal pevski zbor klasične a capella zbor, v drugem delu pa pomnoženi orkester Orkestralnega društva simfonično glasbo med drugim dvojice najnovejših izvirnih slovenskih del. Dirigenta sta ravnatelj Polih in skladatelj L. M. Škerjanc. Koncert bo v ponedeljek 16. t. m. ob 1/2 21. uro v veliki Unionski dvorani. Predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice.

Dekliški krožek Trnovo obvešča vse svoje članice in mladenke, da se udeležijo skupno procesije na praznik Sv. R. Telesa. Zbirališče v Karumovi ulici do pol 7 zjutraj. Udeležba za vse obvezna.

Učiteljski odbor za socialno pomoč v Ljubljani. Vsi učitelji, ki so se po 1. aprilu naselili v Ljubljani, pa še niso izpolnili obeh prijav o bivanju za policijo, naj se čimprej zgledajo pri učiteljskem odboru za socialno pomoč v Franciškanski ulici 6, soba 12, da izpolnijo te prijave, ki morajo biti do 15. t. m. na policiji. Učitelji, ki ne stanujejo v Ljubljani, naj se javijo na svojih občinah.

Sprejemni izpiti na I. drž. moški realni gimnaziji v Ljubljani (Vegova ulica) bodo v torek, dne 24. junija 1941. Prošnje, kolkovane z 10 din, se bodo sprejemale v ravnateljevi pisarni 20, 21. in 23. junija od 8. do 12. dopoldne. Prošnji je treba predložiti rojstni list in izpričevalo o dovršeni ljudski šoli (šolski izkazi ali druga letna izpričevala ne veljajo!) — Ravnateljstvo.

Slovenska kolesarska zveza — službeno. Seja upravnega odbora se vrši v sredo dne 11. t. m. ob 20 v prostorih kavarne Vospersnik, Stari trg št. 34. Dnevni red: organiziranje krožne dirke. Prosimo točno in vsi. Tajnik SKZ.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 11. junija: »Bog z vami, mlada leta!«

Četrtek, 12. junija: »Ciganje. Izredno znižane cene od 14 din navzdol. Izven.

Opera:

Sreda, 11. junija: »Carmen. Gostovanje Zlato Gjuangjenac.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Franciškanska dvorana

Sobota, dne 14. junija ob 20. uri: »Sinovi Starega Rimljanca. — Ljudska predstava po izredno znižanih cenah.

Reven abiturient

Iske primerne zaposlitve čez poštice, ker nima možnosti, da bi se vrnil domov. Naslov se dobi na upravi »Slovenskega doma« pod št. 188.

Nekaj nesreč

Jenko Stanislav, tapetnik brez pošla, je kar na lepem padel na cesti in si je pri padcu nalomil nogo v členku. — Naša priljubljena gledališka igralka Simčičeva je imela tudi smolo ko je šla po domačih stopnicah navzdol. Naenkrat je padla in si nalomila nekaj reber. Simpatični igralki želimo skorajšnjega ozdravljenja. — Sin strojevodje Ekert Jožef se je doma igral še z drugimi otroki na travniku. Letali so po dvoriščih. Nekateri so bili bosi, med njimi tudi Jožef. Ko je tekel za tovaršem po travniku, je skočil z vso silo na ubito steklenico. Crepinje so se mu zarile globoko v stopalo in ga tudi sicer precej porezale.

KONEC JE ZASUŽNENJA železu in premogu

Italijansko lahko kovinsko industrijo smemo šteti med prve na svetu. Aluminij, italijansko kovino, rabijo vedno bolj in bolj; bodisi čist, kot v svojih zmesih, nadomestuje baker, med in železo. Med prvimi, ki jih posedujemo, je aluminij kar najbolj avtarkična kovina.

V VSEH INDUSTRIJAH — ZA VSAKO PODVZETJE V VSEH MOGOČIH UPORABAH

LA SCHIAVITÙ del ferro e del carbone È INFRANTA

Nella classifica mondiale della metallurgia leggera, l'Italia marcia vertiginosamente in primissimi posti. L'alluminio, so i primissimi posti. L'alluminio, è sempre più largamente impiegato, puro e nelle sue leghe, al posto del rame, del ferro e dell'ottone. Fra le materie prime di nostro possesso e di nostra valorizzazione, l'alluminio è il metallo più squisitamente autarchico.

IN TUTTE LE INDUSTRIE — PER TUTTI GLI IMPIEGHI PER TUTTE LE PIÙ IMPENSATE APPLICAZIONI

ALLUMINIO

ALUMINIJ

metallo del dominio gospodujoča kovina È COMPLETAMENTE ITALIANO JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

Charlie Chan v San Francisco

»Nasprotno, gospodična,« je resno odgovorila gđ. Morrow. »Neizogibno je potrebno, da se pogovorimo ravno o tem, ker je stvar zelo, zelo resna.«

Dekle je omahovaje začelo:

»No dobro... jaz... nisem jokala zato, ker je bil tam sir Frederik, temveč zato, ker nekoga drugega ni bilo.«

»Nekoga drugega? Prosim vas, govorite jasneje.«

»Bom. Vse vam bom povedala,« in nagnosko se je obrnila proti gđ. Morrow, kakor bi se kot ženska hotela zaputiti ženski:

»Prepričana sem, da me boste razumeli. Tajnik gospoda Kirka, Kinsey, in jaz sva tako rekoč zaročena. Vsak večer me počaka, da greva skupaj k večerji, potem me pa pospremi do doma. Predvčeršnjim pa sva se sporekla zaradi neke malenkosti... saj vi veste, kako to gre.«

»Mislim si lahko,« je resno odgovorila Morrow.

»To je bilo zaradi neke neumnosti in zato ta večer ni prišel kakor ponavadi. Mislim se si, da ni pametno kuhati trmo, pa sem potlačila svoj ponos in od-

šla k njemu. Stopila sem v pisarno g. Kirka, misleč, da bom tam našla Kinseya. Sir Frederik je bil sam. Izmmrjala sem opravilo. Sir Frederik ni mi nič odgovoril, samo gledal me je. Pa sem hitro odšla... in...«

»Zajokali ste zato, ker vas Kinsey ni počakal, ali ne?«

»Da, ali ni bilo neumno, kar sem storila?«

»Gđ. Morrow se je za hip zamislila.

»Tvrda, pri kateri delate, se mi zdi, da uvaža blago iz Indije?«

»Da, svilo in poglavitno bombaž.«

»Ali ste že bili v Indiji?«

»Da, kot otrok. Živela sem tam nekaj let s svojimi starši.«

»In kje?«

»V Kalkuti.«

»In v drugih krajih, morebiti v Peshawarju?«

»Nisem,« je odgovorila Baarova. »Nikdar nisem bila v Peshawarju.«

Chan je zakajhal in ko je Morrow opazila njegove poglede, je razgovor zaobrnila.

»Ali ste slišali o siru Frederiku prej, preden je prispel semkaj?«

»Nisem. Zagotavljam vam, da nisem ničesar slišala o njem.«

»In ste ga videli edino takrat, ko vam ni nič odgovoril?«

»Samo tedaj.«

»Hvala vam! To je vse, kar sem vam hotela povedati. Upam, da se vam je g. Kinsey opravičil?«

»O, da... vse je sedaj v redu. Hvala vam, gospodična.«

Priklonila se je obema gospodoma in odšla iz salona.

Kirk, ki je bil za trenutek odšel iz salona, se je vrnil.

»Prihajaj Kinsey. Mislim, da bi ga bilo dobro prehiteti, da bi se ne mogel sestati z Baarovo... Ali ni to dobra misel? Vidite, tudi jaz sem neke vrste detektiv.«

»Domislek je odličan,« ga je pohvalila gospodična Morrow.

V salon je stopil visok, rjav in eleganten mladenič.

»Zeleli ste govoriti z menoj, gospod.«

»Da. Oprostite mi, da se vrtim v vaše zasebno življenje, toda če se ne motim, ste vi zaročen z gospodično Baarov, ki je v službi v tej hiši. Točno?«

»Popolnoma točno. Imel sem namen, da bi vam o tem pripovedoval, toda do- slej se ni ponudila primerna prilika za to.«

»Predvčeršnjim ste imeli spor s svojo zaročenko?«

Kinsey se je namršil.

»Da. Sporekla sva se. To ni bilo nič važno. Sedaj je že vse v redu.«

»To mi je ljubo. Tisti večer pa, proti svojim običajem, niste počakali gospodičine in je niste spremiti domov? Ali ste odšli pred njo?«

»Moram vam priznati, da mi je bilo precej težko...«

»Hoteli ste ji dati dober nauk. Popolnoma razumljivo. To je vse, kar sem hotel vedeti. Ponovno vas prosim, da mi oprostite.«

»Nič zato, gospod.«

Ko je prijel za kljuko, se je Kinsey obrnil:

»Gospod...«

»Kaj bi radi?«

Izgnil je skozi vrata.

Kirk je pogledal gospodično Morrow.

»Mislim, da smo dobro pretehtali izpovedi gđ. Baarove?«

»Stare zgodbe se ponavljajo, kadar se zaljubljeni spro,« je vzklila gđ. Morrow. »Toda pomaknili se nismo niti za korak naprej. Priznam, da sem razočarana. Gospod, Chan, po vašem mnenju se zdi, da sem preveč govorila... o Indiji.«

»V tej igri je najboljša, da nasproti ne odkrijete svojih pravih misli. Delati se morate popolnoma nevedno, vsaj moja taktika je takšna.«

»Toda saj ona ni Eva Diran,« je pripomnil Kirk.

»Od kod to veste?« ga je vprašala gospodična Morrow.

»Saj se to vidi iz njenih let, to je še dekle...«

Gđ. Morrow je izbruhnila v smeh.

»Sreča je pri vsem, da je ženska pre- vzela to stvar. Moški so nenavadno slepi, kadar gre za plavalasko.«

»Kaj bi radi s tem povedali?«

»Da, moški nasedajo nekaterim tri- kom, ženske pa ne. Gospodična Baarova ima prav gotovo svojih trideset let.«

Kirk je zasikal:

»Drugič moram boljše odpreti oči. dvajset let je ni bil pripisal.«

Obrnil se je in opazil Paradyja, ki je stal zraven njega. Sluga je bil nesliš- no vstopil v sobo in ponudil svojemu gospodarju srebrni pladenj, kakor da mu ponuja vse zemeljske zaklade.

»Kaj naj storim s tem, gospod?« je vprašal sluga.

»S čim?«

Dalje.

Izvoz italijanskega cvetja v tujino

obeta kljub težavam, ki jih je rodila vojna, najboljše

»Agenzia Economica Finanziaria« razpravlja te dni med drugim tudi o izvozu italijanskega cvetja, ter pravi, da je ta izvoz v sezoni 1940-41, ki se je začela tedaj, ko je bil razvoj sovražnosti na vísu, zelo padel in je bilo upanje na kakšno zboljšanje malenkostno, zdaj pa da se je izkazalo, da so bile vse takšne domneve neupravičene, kajti sedanji izvoz italijanskega cvetja v tujino je presegel vsa pričakovanja. To se je zgodilo kljub temu, da

italijansko cvetje ne gre več na trge Italiji sovražnih držav in da so zaprti tudi drugi trgi, kot na primer Belgija in Holandija, ter kljub težavam, ki so nastale za mednarodne prevoze. Na podlagi podatkov, ki so bili dozdaj zbrani, se lahko sklepa, da izvozna sezona cvetja, ki še ni končana, obeta biti med najboljšimi. Končno pa je treba tudi poudariti, da je velik del našega izvoza cvetja usmerjen v zavezniki Nemčijo.

Paganinijeva igra na eno samo struno

Prvič je tako zaigral Napoleonu za god

Najslavnejši italijanski violinist devetnajstega stoletja, Nicolo Paganini, se je rodil 1806. leta. Zaradi neverjetno razburljive narave, ki jo je kazal zlasti pri kockanju, je tako obubožal, da je bil prisiljen sprejeti mesto ravnatelja dvornega orkestra knežinje Elize Bacciochijeve, sestre Napoleona Bonaparteja. Bila je vladarica gornjeitalijskih pokrajin Lucea, Garfagnana, Masso di Carrara in Piombino. Paganini je postal tudi osební virtuos Nj. Vojvodske Visokosti. Njegova dolžnost je bila, da je moral trikrat na teden igrati arije iz raznih oper, ki jih je gledala in poslušala vsa vojvodska rodbina. Vsakih štirinajst dni enkrat pa je moral predrediti velik koncert za dvor in njegove goste. Tega koncerta pa se knežinja ni nikdar udeležila, ker so ji šli na živce visoki flagioletni glasovi Paganinijevih gosli. Nasprotno pa ni nobenega koncerta zamudila prikazna dvorna lepota, ki jo je Paganini neizmerno vžljubil, saj mu pri njegovih 22 letih tega pač ne bi mogel nihče zameriti.

Struni »G« in »E« - mož in žena

Svojo idealno ljubezen pa sta morala oba skrivati pred dvorom. Paganini je dvorini lepotici na prav paganinijski način priznal, da jo ima rad. Pri prvem koncertu je zaigral ljubezenski spev na violino, na kateri sta bili napeti le dve struni, »G« in »E«, ki naj bi predstavljali moža

in ženo. Na teh borih dveh strunah je izlil vsa globoka čustva hrepeneče dvojice, čustva, ki so jih razumeli vsi poslušalci. Po naključju je bila med njimi tokrat tudi vojvodinja, kar se drugače ni nikdar zgodilo. Vladarica je sicer na vso moč ploskala in hvalila dvornega umetnika, na pa se mogla zdržati, da ga ne bi tudi po svoje ošvrnila: »No, mojster, če ste lahko samo na dveh strunah nudili svojim poslušalcem tako krasen užitek, bi bilo morda mogoče nadejati se od Vas, da bi zaigrali kaj podobnega na eni sami struni?«

Sonata Napoleonu

Vojvodinja misel je Paganinija kar malo spodbudila. Sklenil je pokazati, da zna tudi to. Obljubil je, da bo za Napoleonov god napisal skladbo, ki jo bo odigral na eni sami struni.

In res je Paganini na Napoleonov god priredil v Lucci koncert. Na oder je stopil z violino, na kateri je bila navita samo struna »G«. Na njej je zaigral sonato, posvečeno Napoleonu. Z vsebino te sonate je vse poslušalce tako razveljal, da so naravnost besneli od navdušenja. Cimarosovo slavno kantato, ki so jo predvajali isti večer, so poslušali navzočni samo še iz vpljivosti.

Pravijo, da so odslej hoteli na dvoru večkrat slišati Paganinijevo godbo na eno struno. Umetnik pa je na ta način tako izpolnil svoje znanje in se izuril, da je postal neprekosljiv.

Nepismenost v Egiptu

Po podatkih, ki jih navaja »La Correspondence« je v Egiptu 80 odstotkov moških in 96 odstotkov žensk nepismenih. Od 2.685.000 otrok med sedmim in dvanajstim letom jih hodi v šolo le 887.778 ali 33 odstotkov. V Egiptu je zdaj 16.000 učiteljev brez posla. V Kairu zna pisati in brati 43 odstotkov moških in 20 odstotkov žensk, v Girgi pa samo 11 odstotkov moških in en sam odstotek žensk.

Teniški troboj

Italija—Nemčija—Japonska

Iz Berlina je dobila Italijanska teniška zveza končnoveljavno zagotovilo, da se bodo odigrale od 1.—20. julija letos v Berlinu teniške tekme med italijanskimi, nemškimi in japonskimi teniški igralci. Kdaj bo potem v Italiji povračilna tekma, še ni točno določeno, vendar bo po vsej verjetnosti meseca avgusta.

Vžigalic naredimo več ko dovolj

»L'Informazione Economica Italiana« poroča, da italijanska proizvodnja vžigalic daleč presega

domače potrebe. Vsako leto naredi 25 milijard škatic vžigalic. Pakiranje se izvaja z vso skrbnostjo. Doseženi so bili zadovoljivi uspehi bodisi pri izdelovanju, kakor tudi pri pakiranju vžigalic v tem oziru, da pri tem uporabljajo popolnoma domači material. Uspehi avtarkije so torej odlični tudi pri izdelovanju vžigalic. Pred začetkom sedanje vojne je Italija izvažala velike množine vžigalic, zlasti v južnoameriške države.

Napovedujejo film »Afriška strast«

Na pobudo skupine italijanskih in nemških publicistov in umetnikov bodo v kratkem izdelali nov film, ki bo nosil naslov »Afriška strast«. Ta film bo ilustriral dela dveh velikih raziskovalcev pokrajine okoli Džube, in sicer Italijana Bottega in Nemca von der Dockena.

Dobri prijatelji.

— Kako sem srečna! Dejal mi je, da je moja lepota naravnost pravljica. Ali me razumeš?
— Da, razumem. To je res kakor pravljica: »Bilo je nekoč...«

Beyruth, najvažnejše pristaniško mesto v Siriji

Maršal Italo Balbo

Italijanski roji nad svetom

Storni d'Italia sul mondo

V računih o verjetnosti, ki sem jih prejšnje mesece tolikokrat ponavljal, se je kot največje tveganje vedno razodel nočni odlet z vsem tovorom. Ko so se posadke vkrcavale, koliko mož se je vprašalo: »Kdo bo na vrsti?« Morda jaz, sem si dejal sam pri sebi. In moja duša je bila kakor duše vseh tovarišev pripravljena za žrtev, ker smo bili prepričani, da bomo s svojo žrtvijo povečali slavo domovine.

Zdaj plovemo v noči in ovijajo nas vedno gostejše teme. Zastonj iščemo nad glavami majhno, belo svetlikanje kake zvezde. Obraz neba je mračen, vse zaprt, grozeč. Ure dolgo teko. Naše oči se kar naprej upirajo v ure aparatov in v kompas, ki je v tej temi brez lune in brez zvezd naša edina opora. Toda kakor minevajo minute, četrtinke, pol ure, ure, druga za drugo, zaznamovane po pravilnem udarjanju motorja, se stroj zlažuje in z njim se zlažuje naše srce, ki ve, da za nami v nevidnih brazdah ostaja najbolj okrutno morje.

Kaj bi se bilo primerilo, če bi bil poleg navadnih skrbi, ki jih prinaša nočni let v teh okoliščinah, imeli še ploho? Koliko strojev bi ji bilo kljubovalo? Koliko bi se jih bilo moralo spustiti na ocean in tvegati, da se pogrezejo.

Pred mano je pritrjena na steno majhna trojna slika osvetljena z drobnimi svetilkami in draga mojemu srcu: tri fotografije. V sredi slika mojih deklet Giuliane in Valerije, na desni bela in smehtljajoča se glava moje matere, na levi slika moje žene. Čutim, da se njihove duše družijo z mojo in da se z njo vred dvigajo proti nebu.

V teh urah boja z usodo ne gre samo za naše življenje. Mi smo vojaki, ki žive, odhajajo, umirajo. Prevzeli smo dolžnost leteti in letimo. Ne letiš brez tveganja. Brez obžalovanja bi dal

življenje. Toda domovina je večna, preživi ljudi in njihovo usodo. Zmagati moramo z njo. Ko gre za naše življenje, gre za njeno čast.

Naprej, naprej!

Atlantska noč lega na nas. Minili sta dve uri, začenja se tretja. Kateri oddelek drvi prenapeto, drugi prepočasi. Brezžične brzojavke se vrste. Držati stroje v sklenjenem redu je v noči, kakor je nocojšnja, hudo delo.

Nenadno luč na morju. Skupina luči, ladja! Naša je. Prya oglednica »Da Recco« je. Naš let je krenil naravnost. Letimo nad prvimi koščkom Italije, plavajoče na oceanu, s slovesnim hrumenjem motorjev, z raztegnjenimi krili.

In spet mračni Ocean pod mračnim nebom. Spet dve, spet tri ure. Zdaj vemo, da je še malo nočnih ur, čas teče nagleje. Ladje sporočajo, da lete stroji mimo. Enajst jih je v skupini. Valle gre za nami sam. In trinajsti?

Držimo se drug ob boku drugega. Napredujemo močno. Veter nam pomaga. Toda na nebu se kar naprej prebegavajo in preskakujejo plasti in kope. Soj lune začenja včasih ozivljati, potem ga pokoplje nova gneča oblakov. Spet pademo v gosto noč.

Proti sedmim začenja na vzhodu prebadati prva luč zore, pepelnati žarki so na umazanem ozadju oblakov, potem pa drugi rožnati, potem vijolične proge in zelene. Ocean nam nazadnje pokaže malo svojega grbastega hrba. V vodi odsevajo blede iskre somraka.

Mogočna luč razcepi obzorje kakor ognjen meč. Druge se ji pridružijo in njihov bleščeč se odsev bega kakor puščice čez neskončno sivo prostranost morja. V predelih ob ravniku dan raste naglo. Ne mine dvanajst minut, ko že prežene nočne sence in si osvoji nebo.

V stroju začnemo ladje bolj videti. Pa ni to zarja, kakor smo jo pričakovali. Zrak je težak in naznanja bližnji dež. Oblaki ovirajo sonce, da bi razsvetlilo čemerno in grdo noč. Navzočnost sonca opažamo, ne da bi ga videli. Upali smo na kopel toplote in sončnega soja, pa nam ni dano ne prvo ne drugo.

Obrazi s Sardinije:

Starček in dekle v narodni noši

Najstarejši umetnik, ki danes še živi

Dočakal je starost 104 let, skrivnost njegovega dolgega življenja pa sta red in disciplina

Te dni je dopolnil 104. leta svojega življenja italijanski umetnik, glasbeni mojster in dirigent Domizio Laurini, katerega z vso pravico lahko smatramo za najstarejšega umetnika, ki je danes še pri življenju, in za moža, ki je od vseh glasbenih mojstrov najdalje užival zasluženi pokoj. Mojster Laurini je lepo vrsto desetletij veljal za prvega v najodličnejših orkestrih kot nedosegljiv godbenik-trobentač in kot glasbeni učitelj, ki je do svojega devetdesetega leta poučeval na Glasbenem liceju v Pesaru.

Občudovali so ga kot glasbenika in godbenika tudi že sloviti Verdi, Franco Faccio in vsi pomembnejši mojstri zadnjih dveh stoletij. V glasbeniških analih si je zagotovil odlično mesto. Prvič je javno nastopil že leta 1855. Od tedaj dalje je žel slavo v vseh večjih italijanskih mestih, pa tudi drugod po Evropi. Ko je kazalo, da ne bo mogel več nadaljevati s poučevanjem glasbe, si je ravnateljstvo liceja v Pesaru šlo v čast, da sme tega slovitega in zaslužnega moža še dalje pridržati med svojimi častnimi gosti.

Zdaj je Domizio Laurini postal pravi Rimljan. Rimski zrak mu ugaja. Vidi se mu po obrazu, da še davno ne spada med resnične starce, čeprav ga na drugi strani tudi ni mogoče prištevati med mladeniče, kakor kažejo

njegova visoka leta. Še vedno je od sile zabaven in hudomušen, njegov glas pa je tudi še zdaj nenavadno močan, glas, kakršnega ima človek, ki uživa veljavo in zna tudi ukazovati. Večkrat se ljudje spominjajo tudi njegovega deda Pasquala, ki je bil rojen leta 1700 in je tudi dosegel izredno visoko starost, dalje njegovih sinov, vnukov in drugih sorodnikov. Še dosti pogosteje pa ugibajo, kakšna je tista tajna sila v tem človeku, ki mu je dala dočakati tako visoko starost. Da kdo doseže starost 104 let, res ni kar tako. Le ozrite se malo naokrog, pa boste videli, da takšnih veteranov ne boste mogli poiskati kaj prida, tudi če ne boste stikali za njimi samo doma. Skrivnost, pravijo da je v tem, da je bil ta mož vse svoje življenje nenavadno discipliniran. Tej disciplini pa se je podvrnil sam, ne morda kdo drugi. Ura je bila tista, ki je uravnavala tok njegovega življenja. Vedno je gledal nanjo in strogo pazil, da ne bi prekršil svojega urnika, dnevnega reda, ki si ga je natančno določil. Vendar pa pri tem stalnem »opozovanju«, kako se z vso neizprosno premikajo kazalci na njegovi uri, prav gotovo ni nikdar pomislil, da štejejo ure tudi njemu samemu... Drugače bi mu neprestano misel na smrt, najbrž vsaj za kakšno desetletje njegovo življenjsko pot skrajšala, kakor jo je že marsikomu.

Naše sobne rastline

Za ljubitelje sobnih rastlin je vprašanje pravilnega zalivanja rož velika in težka uganka. Marsikdo zaliva lončnice čisto mehanično dan za dnem, mesec za mesecem in nikdar ne pomisli, da morda ne potrebuje ta ali ona rastlina več vode in ali drugi ne gnojijo že koreninice zaradi preobilne moče. Da bomo mogli pravilno zalivati, je potrebno spoznati potrebe posamezne rastline.

Rože potrebujejo le tedaj vodo, ko je zemlja suha. Razliko delajo le rastline, ki žive stalno v vodi (ciperus) ali senčnate, na mokrih tleh rastejo (praproti). Ko zalivamo cvetlice, moramo tudi upoštevati velikost lonca, kajti večji lonci obdržijo sorazmerno dalje vlago, kot majhni, posebno še, če so prepredene zemeljske grude s koreninami.

Rastline pa tudi prav različno shlapujejo vodo. Lončnice z velikimi mesnatimi listi izgube veliko preje vodo, kot rastline s trdimi usnjatimi listi. Ozirati se moramo tudi na vreme in zračno vlago. Ob oblačnem vremenu brez sonca, porabi rastlina manj vode, ker jo dobiva iz zraka in ji lastna voda shlapava.

Včasih je vrhnja plast zemlje popolnoma suha in človek zaliva prav pridno misleč, da bo cvetica bolj rasla. A učinek je ravno nasproten. Vzrok temu je, da je vsled zalivanja vrhnja plast zemlje otrdela in ta hitro oddaja vodo. Notranost pa je z vodo nasičena. V taki zemlji korenine rastlin ne

dobe dovolj zraka, zemlja se skisa in koreninice prično gniti. Zato je nujno potrebno, da tedensko prerahljamo zemljo in tako pripravimo zraku prost dostop v notranjost.

S prav preprostim sredstvom moramo dokazati, ali je v loncu mokra odnosno suha prst. Če potrkamo s členkom ali s kakim drugim trdim predmetom ob lonec, čujemo glas. Če je zvok poln kot bi tolkli na poln sod, vemo, da ima rastlina dovolj vlage. V nasprotnem primeru pa zaslišimo jasev in zvenč glas, ker se je suha zemlja odločila od lonca.

Izsušene rastline postavimo v škaf vode, da se zemlja temeljito prepoji. Pri zalivanju pa moramo paziti, da se voda ne nabira v podstavci, ker se zemlja rada skisa.

Navadno se bojimo, da premalo zalivamo, a največkrat morajo lončnice trpeti radi preobile moče. Take rastline dobe bolj izrastke — tvorbe, ki pozneje zginejo na listu pa ostane rjava lisa. To opažamo posebno na rastlinah z mesnatimi, trdimi listi, kot rododendronu, kamelijam, fikusu itd.

Prevelika vlaga vpliva posebno neugodno na korenine. Lonec postane zelen od alg in mahu, izločuje se ogljikovo kislino apno, ki je radi železa rjava, zemlja pa zaudarja po pislem. Radi tega in ker manjka zemlji zraka zginejo koreninice in rastlina se posuši. Ako opazimo to o pravem času, prerahljamo vrhnjo plast zemlje, odpremo odtočno luknjico na lončku in lončnice ne zalivamo nekaj dni.

Treba se je odreči dvigu, zadovoljiti se moramo s kompasom, tako bo velik del dneva. Nebo sivo, morje sivo.

Pokličem po radiu stroje. Kmalu mi pridejo odgovori. Lahko sporočim v Rim, kjer je že dan, da dvanajst strojev v redu in v popolnem sestavu plove proti Natalu in da so že premagali približno tretjino leta.

Ne vem še natančno, zakaj se ni posrečil odlet hidroplanov, ki sta ostala v Bolami. Zdaj ko nam luč dneva, čeprav zastira in negotova, pomeni konec more, mi telegrafisti, poročnik Venturini prinese sporočilo komandanta Ilarija, ki me obvešča o prvem in drugem stroju.

Recagno je srečno odletel, pa izgubil hitrost, kar se ob tako izrednem bremenu lahko zgodi in spet trčil ob vodo ter izgubil vse desni čoln, ki se je razbil in usmrtil strojnika Foisla. Motorni čolni za pomoč so brž prišli na mesto in rešili oba pilota ter radiotelegrafista, ki so bili nepoškodovani.

Komandant Ilari mi sporoča tudi, da se je letalo Iboer nekaj minut po odletu vnelo in izgnilo v kratkih sekundah iz neznanih razlogov, ki pa jih ni bilo mogoče pripisovati niti najbolj razumljivi napaki pri manevriranju spričo izredne spretnosti pilotov.

Ob tem sporočilu ostanem nekaj minut v pravi skrbi. Nočem verjeti, da je to končna resnica. V samem sebi se borim proti podobni smrti. Prva moja misel je bila, da nisem maral verjeti, da bi bili tako hrabri tovariši izgubljeni.

Zapovem v Bolamu, naj ojačajo iskanje. Potem se zagrizem v premišljevanje, kakšni bi mogli biti vzroki nesreče.

Ugotovili jih bodo natančno, ko bomo prišli v Natal, in sicer po pričevanju tistih, ki so videli nesrečo ali z višine svojih strojev, kakor so to mogli storiti številni piloti, ali pa z obrežja pri Bolami. Na kraju nesreče se je vzdignil ogromen plamen.

Ena stvar mi postaja gotova: Iboer je bil žrtev kratkega stika. Stvar je kaj lahka spričo razsvetljevalnih naprav za potne luči, za pilotsko kabino in za radio, zaradi česar je treba na krovu imeti veliko akumulatorjev.

(Nadaljevanje sledi.)